

Plus

ARCHIEF+

Grimmige vaudeville over goed en kwaad

22 november 2017 00:00

LEES LATER ★

ROMAN. Verbeeldingskracht en vertelvermogen beheersen De pelikaan van Martin Michael Driessen. Zet je schrap voor een kwaadaardige én komische vertelling vol onbeholpen zielen en onverwachte wendingen.

Onmodieus proza, het bestaat nog. Proza dat niet luchtig meewaait met de heersende windrichtingen in boekenland maar soeverein en krachtig op eigen poten staat. Proza waarin ambacht, verbeelding én een bijna ouderwets vertelplezier de dienst uitmaken, ingebed in een ingenieuze plot. Martin Michael Driessen is er de gepatenteerde leverancier van, zo blijkt uit zijn nieuwe (als een komedie aangekondigde) roman De pelikaan. Gewone luitjes in een ingedommeld Adriatisch kuststadje in ex-Joegoslavië doen er elkaar de duivel aan. Ze verzeilen in een boosaardige houdgreep als gevolg van wederzijdse afpersing zonder het aanvankelijk van elkaar te beseffen. Het leidt tot een vertelling die - net als in zijn drieluik Rivieren - het aanschijn van een dwarse allegorie of een pittige parabel krijgt. Vanaf de eerste pagina's weet Driessen je te bekoren. Niet het minst door de glasheldere stijl, opgetuigd met indringende beelden. Sinds Martin Michael Driessen (°1954) in 2016 onverhoeds de ECI Literatuurprijs opstreek, geniet de voormalige opera- en theaterregisseur niet langer het statuut van geheimtip. Lange tijd bleef Driessen diep onder de radar. Hij oogstte pluimen met zijn debuut Gars (1999) en met Vader van god (2012), een curieuze herschepping van het Oude en Nieuwe Testament, en Een ware held (2013). Toch kwam pas met de novellenbundel

Rivieren (2016) de grootscheepse erkenning voor deze ex-degenschermmer van de Nederlandse equippe.

Valkuilen bij de vleet

TOPICS

10°

ater de handeling

KRANT SHOP KLANTENDIENST ABONNEER U

op een reueioze, gruupe manier voortdrijft, gaf slechts langzaam zijn secreten prijs. "Anders dan de meeste tijdgenoten deins ik niet terug voor exotisme", zo vertelde Driessen onlangs in de Volkskrant over zijn werkwijze. "Ik laat mijn eigen ervaringen aan een lang touw in een diepe put zakken. Ze komen weer boven als vertellingen die niet voor de hand liggen. Ik gebruik mijn verbeeldingskracht om imaginaire maar coherente werelden te scheppen." En inderdaad. Deze ietwat zelfvoldaan klinkende vaststelling gaat ook op voor De pelikaan. Driessens hoofdfiguren zijn wederom twee mannen. Net als in het verhaal 'De reis naar de maan' uit Rivieren raken hun levens zodanig verstrikt dat ze er niet meer wijs uit raken. De boomlange ex-keeper en postbode Andrej en de bediener van de zieltogende kabelspoorbaan Josip Tudjman gaan elkaar afpersen, ergens in de jaren 80, in een op uiteenspatten staand Joegoslavië na Tito's dood. Wanneer Andrej (die al langer geld steelt uit opengestoomde enveloppen) ontdekt dat de ongelukkig gehuwde Josip vreemdgaat, besluit hij hem te chanteren. Anoniem. Maar met fotografisch bewijsmateriaal van zijn

Deze website maakt gebruik van cookies om uw gebruikservaring te verbeteren. [Meer info](#)

Wij hebben onze [gebruiksvoorwaarden](#) en [privacybeleid](#) aangepast.

VERDERGAAN

de hand: "De wapen als zijn vloosheid van de op die beseft dat hij wd. Tot Andrej dt gereden voor en hij in een coma belandt, waardoor onder anderen 'vrienden' als Josip Tudjman zich over hem ontfermen. Josip ontdekt in zijn woning dat de postbode dinars en ponden verduistert. Hij besluit op zijn beurt de brievenbesteller af te persen, zonder dat hij in de smiezen heeft dat Andrej zijn eigenste kwelduivel is. Vanaf dat moment bedrijven ze een soort 'vestzak-broekzakoperatie.' Hoever kun je gaan in elkaar voor het lapje houden? Driessen zet behoedzaam de bakens uit en spant valkuilen bij de vleet, met oog voor het kleinste vooruitwijzende detail, nog zoiets waarmee hij zich schatplichtig

toont aan klassieke auteurs. Met veel gevoel voor decorum comprimeert hij de gebeurtenissen in het slome stadje ("een muurbloempje van de Europese geschiedenis") tot een bijna weemoedige vaudeville. Alsof je naar zo'n krakende Italiaanse film van Ettore Scola zit te kijken of een verhaal van Luigi Pirandello leest, waarin schijn en wezen geestig haasje-over springen. Ontkomen de personages aan hun lotsbestemming? Groeien ze alsnog boven zichzelf uit? Leidt afgetroggeld geld tot iets goeds? Kleine ritselaars zijn het, hun hachje reddend via schimmige zaakjes. Aandoenlijke mannetjes, scharrelaars met onbeholpen levens. Het wordt nog intrigerender als Driessen zijn protagonisten treiterig een vriendschap opdringt en ze samen whisky gaan heffen of wandelen. Dat is beslist niet de laatste tournure in deze imponerende roman. Prachtig zijn de taferelen waarin beide onaanzienlijke heertjes toch enige autoriteit en macht denken te putten uit hun ambt. En was kleine corruptie niet wijdverbreid in de communistische heilstaat? Veel zinnen onderga je als ware kunststukjes: "Zijn vrouw hield zich gedeisd, maar ze was zo onberekenbaar als een proletariaat kort voor het uitbreken van de revolutie."

Vermorzeld voetvolk

Ook dieren spelen meer dan zomaar een bijrol in deze saga. Laïka, het scharminkelige hazewindhondje met de uitpuilende ogen (dat Andrej zich vergunt met gestolen geld) wordt een goeie speelbal voor Josips dochter Katharina. Om maar te zwijgen van de pelikanen, symbolen van zelfopoffering, die altijd weer sierlijk neerstrijken aan het Kroatische strand. Nog meer contouren krijgt deze roman wanneer de Balkanoorlog moedwil, misverstand en machteloosheid op de spits drijft. Zekerheden worden door elkaar geschud, abrupt zijn de stadsbewoners vijanden voor elkaar, en het voetvolk wordt vermorzeld. Driessen steekt nog een tandje bij en zorgt voor een grande finale. In deze absurdistische parabel wedijvert grimmigheid met tederheid en mededogen. Of is De pelikaan toch vooral een fijnzinnige bespiegeling over hebzucht en goed en kwaad? "Je verwachtte altijd goeds of slechts van andere mensen en het was verwarrend

als ze het tegendeel deden van wat je verwachtte." Martin Michael Driessen, De pelikaan, Van Oorschot, 199 p., 17,99 euro.

0 SHARES

MEEST GELEZEN

- 1 Is er een samenzwering tegen Culture Club aan de gang?
- 2 VN geven dramatische beelden vrij van achtervolging en redding deserterende Noord-Koreaanse soldaat
- 3 Jongeren kunnen sneller leerkracht worden
- 4 In het Noord-Koreaanse leger stoppen vrouwen met menstrueren
- 5 Eindelijk duidelijk: daarom klopt de rekening van Van Overtveldt zo vaak niet ➕

MEEST RECENT

09.38u Zuhail Demir clasht met islamitische ex-rapper: "U verkondigt boodschappen die ik volledig afkeur"

09.23u Geen zakjes meer: in Carrefour mag je met eigen potjes en doosjes aanschuiven

09.20u Gorillaz tweede headliner op Rock Werchter

09.08u Uber betaalt hackers 100.000 dollar om gestolen data te vernietigen

→ [BEKIJK ALLE ARTIKELS](#)

Lees De Morgen als een echte barista.

Ontdek nu

€ 430 korting

DeMorgen.

DM+ Voor abonnees

Select. Kiosk. Voordelen.

- 1 Winterplan en -opvang: schaamlapje voor een falend beleid
- 2 Meer jobs dankzij artificiële intelligentie? Dat zal vooral van ons zelf afhangen
- 3 Mugabe is president af
- 4 Herman Koch en Wanda Reisel over hun gedeelde jeugd: "Herman maakte zelfs grappen op de begrafenis van zijn moeder"
- 5 Lenen voor een huis wordt moeilijker

MUST READS

NIEUWS

BINNENLAND

- Zuhail Demir clasht met islamitische ex-rapper: "U verkondigt boodschappen die ik volledig afkeur"
- Geen zakjes meer: in Carrefour mag je met eigen potjes en doosjes aanschuiven
- Vlaamse tienermeisjes werken beter samen dan jongens

BUITENLAND

- Trump steunt Republieken die tienermeisjes zou hebben misbruikt: "Willen we dan liever een Democraat?"
- Mladic en het Joegoslavië-tribunaal: nog één keer wereldnieuws, dan nooit meer 📌
- Bondsprezident moet Duitsland door politieke crisis gidsen 📌

POLITIEK

- Eindelijk duidelijk: daarom klopt de rekening van Van Overtveldt zo vaak niet 📌
- Puigdemont: "Aanhoudingsbevel is politieke afrekening"
- Hervormde waterfactuur rammelt volgens sp.a: "Singles niet laten opdraaien voor gezinskorting" 📌

ECONOMIE

- Uber betaalt hackers 100.000 dollar om gestolen data te vernietigen
- Greenpeace: "Coca-Cola misleidt consumenten met recycleerbare flessen"
- Dossier rond Arco belandt juridisch op de lange baan: verjaring niet uitgesloten

WETENSCHAP

- Wetenschappers waarschuwen voor dunne grens tussen gamen en gokken
- Eerste ontdekte bezoeker van buiten ons zonnestelsel geeft geheimen prijs
- Is "stromend water" op Mars gewoon zand en stof?

OPINIE

- Wij willen geen erotiek, geen dieren en geen zweep, wij willen drank 📌
- Winterplan en –opvang: schaamlapje voor een falend beleid 📌
- Er wordt weer wild gedanst in de bankensector. Tot de muziek stopt 📌

SPORT

- Vijf troeven die Frankrijk favoriet maken in tennisfinale tegen België 📌
- Proces tegen drie Zuid-Amerikaanse FIFA-bonzen is voer voor gangsterdrama 📌
- Dit is niet de herfst geworden waarop Anderlecht hoopte: kan een punt tegen Bayern een uitweg bieden? 📌

CULT

MUZIEK

- Gorillaz tweede headliner op Rock Werchter
- Bitches don't kill the vibe 📌
- Niemand is zo Duivels als Damso 📌

FILM

- Nu ligt ook "de Walt Disney van zijn generatie" onder vuur voor ongepast gedrag

- Tien films die u deze week niet mag missen
- 'Drôle de père': een sprookje waarin we graag willen geloven

TV & MEDIA

- Mediahuis schrapt 150 banen bij Nederlandse Telegraaf Media Groep
- Pixar-baas verplicht met verlof na beschuldigingen van ongepast gedrag
- Nieuwe Noorse krimi 'Monster': "Hier krijg je géén zelfmoordneigingen van" ➕

TECHNOLOGIE

- Blaast de VS de netneutraliteit definitief op?
- Google verzamelt locaties van Android-gebruikers, zelfs als locatieservices zijn uitgeschakeld
- Deze telefoon is bedoeld voor Kevin De Bruyne, maar misschien niet voor u

PODIUM

- Arenberg hekelt inkanteling in stad Antwerpen: "Een schouwburg is geen parkeerbedrijf" ➕
- Voorstelling hypnotiseur in Bergen op nippertje afgeblazen om wet uit 1892
- 'Modders' van Compagnie Barbarie: Een eerbetoon aan aanmodderende moeders

EXPO

- Franse Impressionisten zagen dingen die de Engelsen gewoon vonden of voor lief namen ➕
- "Kunstveiling van de eeuw": Rockefeller-collectie volgend jaar voor honderden miljoenen onder de hamer ➕
- 10 expo's die u deze week absoluut niet mag missen

BOEKEN

- Herman Koch en Wanda Reisel over hun gedeelde jeugdjaren: "Herman maakte zelfs grappen op de begrafenis van zijn moeder" ➕
- Voor Manson was het duidelijk: de Beatles eisten een bloedige revolutie ➕
- "Communisme is gewoon een volgende stap in de evolutie" ➕

ZINE

INTERVIEW

- Amper 16 jaar oud en elke dag herkend worden, is dat wel oké? ➕
- Pascale Naessens: "In de media wordt er te veel gepolariseerd" ➕
- Isolde Lasoen: "Het podium is voor mij de meest zorgeloze plek ter wereld" ➕

GOESTING

- Tv-chef Sandra Bekkari: "Ik beseft dat ik een houdbaarheidsdatum heb"
- Deze 4 toprestaurants winnen de Gouden Goesting 2017

- Julie Van den Steen: "Ik krijg heel veel kritiek. Dat trok ik me in het begin hard aan"

LIFESTYLE

- Houten speelgoed speelt goed en kan misschien de wereld redden ➦
- Nooit meer zoeken naar je sleutels met deze 'sleutelgarage' ➦
- Deze 4 opvallende huizen bewijzen dat de norm niet heilig is ➦

MODE

- Wol waar geen schaap voor moest lijden: daar voel je je toch beter in? ➦
- Handtassenontwerpster Annelies Timmermans: "Ik draag al vijf jaar dezelfde handtas" ➦
- En plots was breien weer in de mode ➦

ETEN & DRINKEN

- IN KAART: Michelin deelt gul sterren uit: dit zijn de sterrenrestaurants in uw buurt
- IN KAART: Dit zijn volgens Gault&Millau de beste restaurants in uw provincie
- Hartverwarmende comfortfood in dit herfstweertje: pittig gevulde koolrabi

REIZEN

- Van meisje tot mythe: maak kennis met Mata Hari in haar thuisstad ➦
- Vlaamse steden zien toeristen graag komen
- Air Berlin neemt afscheid van reizigers: "Op deze droevige bedanken we iedereen"

FOTOGRAFIE

- Modellen, kinderen en kleurtjes: dit is het resultaat ➦
- Op de vlucht voor een ngo met een pak beelden op zak
- Jeroen Janssens: leven op de grens

Vergelijk de populairste laptops!

Microsoft Surface Laptop i5-7200U (4GB 128GB SSD) (Azerty B)
vanaf € 879,- »

Apple MacBook Pro 2017 13,3" 256GB ssd Spacegrijs (Azerty)
vanaf € 1571,79 »

Vergelijk alle laptops »

Ontvang iedere dag het belangrijkste
nieuws in uw mailbox

alles.martin@hotmail.com

AANVRAGEN

DEMORGEN.BE

[De Morgen op Facebook](#)

[De Morgen op Twitter](#)

[Audiokrant](#)

[Raadpleeg het archief](#)

[Cookiebeleid](#)

DE KRANT

[Info over nieuw abonnement](#)

[Info over lopend abonnement](#)

[Online krant](#)

OVER DE MORGEN

[Contacteer ons](#)

[Adverteren](#)

[Vacatures](#)

© 2017 De Persgroep Publishing

Alle rechten voorbehouden

Lees de [gebruiksvoorwaarden](#) en het [privacybeleid](#).

Bezoek ook www.volkskrant.nl en de [andere sites van De Persgroep](#).

